

Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkandet Vissa förändringar i jaktlagstiftningen (SOU 2025:32)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Värmland (Länsstyrelsen) ser positivt på att arbetet med att modernisera språkbruk och innehåll i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) har inletts, liksom att dessa anpassas till EU:s naturvårdsdirektiv och annan relevant lagstiftning. Samtidigt är det viktigt att ta vara på det som fungerar väl i den viltförvaltning som finns idag, och att värna det förtroende som finns för förvaltningen och mellan de aktörer som medverkar i den.

Länsstyrelsen har lång och bred erfarenhet av att arbeta med kommunikation och samverkan i viltfrågor och vet att detta är ett arbetssätt som fungerar men som också kräver mycket resurser, tid och kompetens. Behovet har generellt minskat i rovdjursfrågor men ökat i klövviltsfrågor. Det behöver ske ett omfattande arbete mellan länsstyrelserna för att göra bedömningarna så likartade som möjligt samtidigt som hänsyn tas till lokala förutsättningar.

Flera av ändringarna som föreslås kommer att kräva mer resurser och innebära en ökad arbetsbelastning för de aktörer som ska utföra förvaltningen och för länsstyrelserna.

Länsstyrelsens synpunkter

Anpassning till naturvårdsdirektiven i förhållande till skyddsjakt

Länsstyrelsen anser att det finns en risk för att skyddsjaktsverktyget försvagas och blir mer svårbedömt om begreppet allvarlig skada tas bort. Skador orsakade av vilt på skog och grödor är i viss mån oundvikliga i ett brukat landskap med förekomst av klövvilt. Ett visst produktionsbortfall på grund av viltskador är därför att vänta, vilket gör det utmanande att avgöra när en skada är av sådan omfattning att den motiverar skyddsjakt.

Länsstyrelsen har idag mycket få skyddsjaktansökningar som inkommer på grund av allvarlig skada på gröda eller skog. Redan med nuvarande krav på allvarlig skada är det svårt att göra en enhetlig och rättssäker bedömning, eftersom det saknas tydliga tröskelvärden för när en skada ska anses vara tillräckligt stor.

Om kravet på allvarlig skada tas bort och ersätts med endast *skada*, riskerar bedömningsutrymmet att bli än mer otydligt. Detta ökar risken för skiftande tillämpning mellan länsstyrelser, vilket kan påverka både rättssäkerheten och förtroendet för förvaltningen.

1.1 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

9 a §

Länsstyrelsen anser att det ska vara möjligt att få söka efter, spåra och förfölja ett djur som bedöms behöver avlivas av djurskyddsskäl. Idag finns det tekniska hjälpmedel som gör att man blir uppmärksam på ett djur som är skadat eller sjukt, och man ska kunna avliva det tidigare för att undvika lidande.

24 §

Länsstyrelsen är positiv till att underlätta förvaltningsmärkning av varg i andra syften än forskning. Detta kommer dock med största sannolikhet att innebära en ökad arbetsbörda för länsstyrelserna.

26 §

Länsstyrelsen ser att förslaget kan få praktiska konsekvenser, särskilt när det gäller den föreslagna anmälningsskyldigheten vid flytt av fågelbon, ägg eller fågelungar. Det är vanligt att allmänheten vidtar en sådan åtgärd spontant, utan att först kontakta länsstyrelsen. Det kan handla om att flytta en fågel från en skolgård eller att lyfta upp en uggleunge i ett träd i närheten av fyndplatsen. En sådana situation uppstår ofta snabbt och utan myndighetskontakt, vilket innebär att en stor andel sannolikt inte kommer att anmälas. Det medför ett betydande mörkertal och väcker frågor om den föreslagna anmälningsskyldigheten kan efterlevas i praktiken.

Det finns också en risk att osäkerhet kring regelverket leder till att bon eller ungar lämnas kvar och därmed riskerar att skadas eller köras över, i stället för att försiktigt flyttas till en trygg plats. Ett svårtillämpat regelverk kan därmed få oönskade konsekvenser för djurskyddet.

Om anmälningsskyldighet införs kommer det sannolikt att krävas omfattande informationsinsatser riktade till allmänheten. Det är i nuläget oklart hur rapporteringen ska gå till i praktiken – vilka uppgifter som ska lämnas in, hur personuppgifter ska hanteras och om platsangivelser ska vara obligatoriska. Det är också oklart hur ett eventuellt anmälningssystem ska utformas, om befintliga system kan uppgraderas eller om ett helt nytt behöver utvecklas.

Det finns även en risk att anmälningar inte kommer in i den omfattning som krävs för att systemet ska vara ändamålsenligt. För att det ska fungera i praktiken behöver en gemensam rutin tas fram för länsstyrelserna, alternativt tydliggöras om rapporteringen i stället ska ske direkt till Naturvårdsverket. Länsstyrelsen rekommenderar att rapporteringssystemet byggs upp innan en eventuell anmälningsskyldighet träder i kraft.

Flera länsstyrelser arbetar med att på olika sätt skrämma stora betande fåglar. Fåglarna störs också till att ändra sina beteenden, som att beta på utfodringar eller avledningsåkrar. Länsstyrelsen ger även bidrag till olika typer av skrämselestrustningar som arbetar passivt med att skrämma fåglar. Om detta bedöms omfattas av rapporteringsskyldigheten så behöver länsstyrelserna vägledning i hur man bedömer antal, och i vilken omfattning detta överhuvudtaget är möjligt att uppges. Frågan är också om störningen kan bedömas sakna betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationerna på en tillfredsställande nivå. Alternativt att detta ska rapporteras in av dem som genomför skrämselestråtgärden i praktiken, även om det utförs på uppdrag från länsstyrelsen.

När det gäller Habidesrapportering i fall där det handlar om skyddsjakt på enskilda initiativ blir det tydligt att systemet inte är ändamålsenligt för sådana rapporter. Rapporteringen ska innehålla vilken myndighet som har tagit beslut om undantaget, frågor som rör "strikt övervakade situationer", "selektiv", "begränsat antal" samt max antal för individer, ägg m.m. som berörs av undantaget. Detta kan i princip inte uppfyllas i fall av jakt på enskilda initiativ då vissa händelser (med stora rovdjur) uppstår i en situation där det oftast inte finns tid för en selektiv jakt (förutom på den skadegörande individen) eller när det gäller fåglar på ett maxantal, då det inte finns ett maxantal för hur många som får fällas med stöd av jakt på enskilda initiativ.

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Länsstyrelserna har idag omfattande register med personuppgifter till personer som rapporterar jaktresultat. Länsstyrelsen har även personuppgifter om företrädare i jaktområden för älgjakt och kronhjortsjakt samt om företrädare i älgförvaltningsgrupper. I databasen Rovbase lagras även personuppgifter till jaktledare och skyttar vid skyddsjakt och licensjakt på de stora rovdjuren samt de som har fått djur besiktigade vid misstänkta rovdjursangrepp. Uppgifterna kan inte raderas och det saknas gallringsbeslut på äldre data. Länsstyrelserna styr inte över Rovbase och kan därför inte fatta beslut om gallring.

Länsstyrelsen ser inte i dagsläget att det finns ett behov av en utökad sekretess gällande ärenden som berör varg. Antalet kända fall i Värmland där hot och våld förekommit mot exempelvis vargskyttar är, såvitt känt, mycket få. Länsstyrelsen ser dock positiv på att man utreder behovet av en utökad sekretess gällande jakt efter varg, liksom för de andra stora rovdjuren.

Länsstyrelsen vill poängtera att eftersom alla som rapporterar jaktresultat är jägare och har vapen, kan registret med rapporterade jaktresultat ses som ett indirekt vapenregister. Även om jaktvapen i första hand inte används i illegal verksamhet så är det fortfarande vapen.

1.5 Förslag till förordning om ändring i jaktförordningen (1987:905)

23 b §

Paragrafen är otydlig om huruvida man nu har en möjlighet att besluta om skyddsjakt för att skydda vilda djur. Det behöver förtydligas om förslaget innebär att länsstyrelsen kan besluta om skyddsjakt på stora rovdjur för att skydda klövvilt, och om det djuret som ska skyddsjagas som man också skyddar genom att avliva det genom bestämmelsen.

29 a §

Såsom den föreslagna paragrafen är utformad ser Länsstyrelsen en svårighet i att bedöma vad som är en skada och när ett vilt djur riskerar att orsaka skada. Alla djur som betar på gröda eller skog

orsakar skador och därmed riskerar det att bli ett mycket stort antal skyddsjaktsansökningar.

Skyddsjakt beviljas ofta i syfte att skrämma viltet. Man fäller några individer i syfte att skrämma resterande. Ofta görs bedömningen att själva skyddsjakten har begränsad effekt då i regel endast enstaka individer fälls. Ett stort fokus behöver därför fortsatt ligga på olika förebyggande åtgärder och att utveckla nya med hjälp av exempelvis ny teknik. Krav på andra lämpliga lösningar och förebyggande åtgärder bör därför vara kvar.

Länsstyrelsen har tidigare föreslagit att exempelvis rådjur och älgkalv som orsakar stamskada på barrträd får skyddsjagas på enskilda initiativ och att detta läggs till i bilaga 4 jaktförordningen. Det finns även en viss risk för att jaktetiken urholkas och för att vuxna individer skjuts från sina kid och kalvar. Skyddsjakt under de varmare månaderna innebär också att mer hänsyn behöver tas till temperatur och andra väderförhållanden för att undvika onödigt lidande för viltet. Det gäller även för de hundar som ska bedriva eftersök vid påskjutningar. Att bedriva en mer aktiv förvaltning under de varma månaderna än vad som tidigare har gjorts kräver viss försiktighet.

Länsstyrelsen anser inte att lagstiftningen som den ser ut idag är särskilt komplicerad. Däremot behöver riktlinjerna uppdateras gällande klövvilt. Definitionerna av allvarlig skada och annan lämplig lösning bör också uppdateras och utvecklas. Vilka förebyggande åtgärder som finns och som fungerar behöver sammanställas. Det behövs även riktlinjer för hur en allvarlig skada ska inventeras och vem som ska göra det.

Länsstyrelsen ser inte behov av en förenklad lagstiftning. I stället bör man satsa på att utöka det kommunikativa arbetet och införa förenklade ansökningsförfaranden. Det kan tilläggas att Länsstyrelsen Värmland idag har relativt få skyddsjaktsansökningar på klövvilt.

Länsstyrelsen har vid flera tillfällen efterfrågat en utvärdering från de tidigare lätnaderna kring skyddsjaktsbestämmelserna för dovkalv och kronkalv. Om dagens system inte är tillräckligt för att minska skadorna borde det även kunna ses i statistiken över skjutna kalvar på enskilda initiativ samt på antalet ansökningar om skyddsjakt hos länsstyrelserna.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till hur en hänvisning till skada generellt skulle skapa en tydlig och lättförståelig reglering (s. 62 i betänkandet). Länsstyrelsen får många samtal som rör skador på blommor och buskar i trädgårdar. Att inte exemplifiera vad som avses med skada kan leda till att myndigheten får hantera frågor som borde vara upp till den enskilde att lösa.

Det lyfts även att skyddsjakt inte ska vara för att kompensera för skada. Detta är också en formulering som kan leda till mycket olika förfaranden på länsstyrelserna då tolkningsutrymmet blir väldigt brett för både handläggare och de som anser sig drabbade av skador.

32 a §

Länsstyrelsen är positiv till att underlätta för märkning av varg i andra syften än forskning. Däremot behöver det preciseras hur ett sådant uppdrag ska se ut, i vilken omfattning det kommer att påverka länsstyrelserna utifrån personaltillgång, transport, ansvar för att utföra uppdraget med mera. Här är det också viktigt att de kontaktvägar och samverkansformer som behövs för att lyckas med flytt finns, innan planering för att flytta en varg sker. Det finns även ett stort behov av samverkan mellan län, då vargar som tidigare har flyttats sällan har stannat på platsen där de har släppts ut. Att snabbt kunna betala ut extra medel till den länsstyrelse som blir ansvarig för att övervaka flyttade vargar är en nödvändighet. Det behöver även finnas planering kring hur denna övervakning ska ske, beroende på frekvens av positioner från vargen eller vargarna samt i händelse av att sändaren slutar fungera.

51 - 52 §§

Länsstyrelsen ställer sig positiv till en översyn av finansieringen av älgförvaltningen och en flerartsförvaltning av klövvilt. Det är dock svårt, precis som utredningen påpekar, att bedöma hur väl olika finansieringsmodeller är lämpade, då vi inte vet hur en flerartsförvaltning ska utformas och vad den kommer kosta.

Modellen med en höjd viltvårdsavgift kan vara en väg framåt. Det går dock inte idag att bedöma om en höjning på 90 kr kan räcka för att finansiera en flerartsförvaltning av klövvilt. Vidare kan enskilda jägare riskera att få en höjd avgift även om de själva inte är inkluderade i en flerartsförvaltning. I stora delar av landet finns inte mycket annat klövvilt än älg. Jägarna i dessa områden kommer då få betala för en flerartsförvaltning som de själva inte berörs av.

En annan modell skulle kunna vara att frigöra ett sakanslag för förvaltning av klövvilt och att en viss fällavgift på älg finns kvar.

Länsstyrelsen ser positivt på att man ytterligare utreder förslaget på en områdesavgift då förslaget i grunden är positivt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med vilthandläggare Ida Classon som föredragande. Länsråd Emma Spak, avdelningscheferna Annika Nilsson och Maria Hammarström samt rättschef Ingela Alverfors har medverkat i beslutet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.